

Directoraat-generaal Agro

Auteur

[Redacted signature]

TER BESLISSING  
Datum aangemaakt  
13 augustus 2026

Kenmerk  
DGA / 108043419

Kopie aan

Bijlage(n)  
15

Aan de Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

nota  
TER BESLISSING

Voorhang ontwerp-AMvB dierwaardige veehouderij

Parafenroute

[Redacted signature lines]

Aanleiding

Bij deze nota wordt u de ontwerp-AMvB dierwaardige veehouderij voorgelegd, inclusief bijbehorende toetsen, en de begeleidende Kamerbrief voor de voorhang aan het parlement. De stukken zijn geagendeerd bij de MR van 11 september a.s.

Geadviseerd besluit

- U wordt gevraagd in te stemmen met de ontwerp-AMvB dierwaardige veehouderij inclusief bijbehorende Kamerbrieven en te agenderen bij de Ministerraad van 11 september ter besluitvorming voor de start van de voorhang aan het parlement;
- U wordt gevraagd daarnaast ook de MR te vragen in te stemmen met het advies om na afloop van de voorhangprocedure, advies bij de Afdeling advisering van de Raad van State aanhangig te doen maken, mits in het ontwerpbesluit geen ingrijpende wijzigingen worden aangebracht.

Kernpunten

- Met deze brief stuurt u de ontwerp-AMvB dierwaardige veehouderij, met begeleidende stukken toe aan de Eerste en Tweede Kamer voor voorhang.
- Hiermee komt u tegemoet aan de afspraak in het coalitieakkoord om 'Rond de zomer de ontwerp-AMvB Dierwaardige Veehouderij voor behandeling aan de Tweede Kamer aan te bieden. Die bevat de gefaseerde normstelling voor dierwaardigheid, gebaseerd op de afspraken uit het Convenant Dierwaardige Veehouderij.' Dit is ook gebaseerd op de opdracht uit de Wet dieren die volgt uit een gewijzigd amendement van leden De Groot (D66) en Van Campen (VVD) uit 2024.

- De stukken zijn behandeld in de CFL en RFL, waarna nog een paar verzoeken zijn verwerkt in de AMvB, nota van toelichting en de Kamerbrieven.

## Toelichting

Op een aantal punten bent u, naar aanleiding van de reacties uit de internetconsultatie en toetsen, geadviseerd wijzigingen aan te brengen in de AMvB. Daar waar dit heeft geleid tot aanpassingen van de AMvB zijn deze in de regeltekst of nota van toelichting verwerkt. Deze wijzigingen zijn hierin terug te lezen. Op een aantal punten heeft u ervoor gekozen de adviezen niet over te nemen en zijn dan ook niet verwerkt in de AMvB. Het gaat hierbij om de volgende punten:

### **Één eetplaats per rund**

- In de consultatieversie was opgenomen dat er voldoende eetplaatsen moesten zijn per 2027, zonder verdere specificatie wat daar onder wordt verstaan.
- De wetenschap geeft aan dat zowel vanuit het oogpunt van sociaal gedrag (synchronisatie) als diergezondheid het van belang is dat alle runderen tegelijkertijd kunnen eten. Dat betekent dat er voor ieder rund een eetplaats zou moeten zijn om aan deze gedragsbehoefte te kunnen voldoen.
- Naar aanleiding van de internetconsultatie, in combinatie met de wetenschap en de uitkomsten van de UHT-toets door de NVWA dat 'voldoende' niet handhaafbaar is, bent u geadviseerd 'voldoende' te definiëren en de maatregel aan te passen naar één eetplaats per 2040.
- In de consultatieversie vleesvee is daarom één eetplaats per rund opgenomen.
- Voor de ontwerp-AMvB heeft u ervoor gekozen 'voldoende' eetplaatsen op te nemen, 'voldoende' niet te definiëren en de invulling ervan open te laten. Dit met het oog op de (economische) impact die één eetplaats per rund zou hebben op de sector en de maatregel voldoende eetplaatsen beter aansluit bij de praktijk. Dit is aangepast in de ontwerp-AMvB.

### **Eerste zes weken melk in zoogpositie voor het kalf**

- Naast het drinken uit een speen is ook de positie waarin het kalf drinkt van belang voor het voorzien in de gedragsbehoeften van het zogen. In de AMvB was dan ook een speen in zoogpositie opgenomen.
- De zoogpositie is een van de factoren die ervoor zorgt dat de zogenaamde slokdarmsleufreflex wordt geactiveerd.
- Op veel melkveebedrijven krijgen de kalveren melk via een speenemmer of melkautomaat (beide zoogpositie). Ook in het routeplan melkveehouderij wordt de zoogpositie erkend. In de vleesveehouderij (zoogkoehouderij) drinken kalveren veelal bij de koe.
- Een deel van de kalveren gaat vanuit de melkvee-/vleesveehouderij naar de kalverhouderij, waar systemen worden gehanteerd waarin het kalf niet drinkt in zoogpositie. Het verplichten van een speen in zoogpositie zou bijdragen aan een overgang waarbij de kalveren geen nieuwe manier van drinken hoeven aan te leren.

- Daarnaast is er in recent onderzoek significant verschil gezien in de gevolgen van urinedrinkgedrag (lees: afwijkend gedrag) tussen drijfspenen en speenemmers. Bij speenemmers werd significant minder afwijkend gedrag gezien in de periode dat kalveren melk via de speen kregen maar ook in de weken erna. Daarnaast laat het onderzoek zien dat het langer aanbieden van melk via een speenemmer (=zoogpositie) voordelen in gedrag biedt op langere termijn.
- Gelet op de impact van het aanbrengen van spenen in zoogpositie voor een periode van twee weken voor de kalverhouderij, heeft u ervoor gekozen de zoogpositie te schrappen.

#### **Robuuste rassen voor vleeskuikenouderdieren (VKOD)**

- In de concept-AMvB is geen eis gesteld aan de genetica van VKOD, zoals is opgenomen voor vleeskuikens per 2040.
- Reguliere VKOD ervaren, als gevolg van noodzakelijke voerrestrictie, een structureel hongergevoel. De voerrestrictie is nodig om problemen te voorkomen maar wordt aangemerkt als belangrijk welzijnsprobleem. Voor robuuste/tragergroeiende VKOD speelt dit probleem niet/amper. Om deze reden bent u geadviseerd om, net als voor vleeskuikens, ook voor VKOD per 2040 robuuste rassen te verplichten. Om de sector te bewegen stappen te maken en in te zetten op een andere afzetmarkt is daarbij ook voorgesteld een verbod op te nemen zonder evaluatiebepaling.
- Voor deze maatregel is een aanvullende impactanalyse opgesteld door WSER/CAF. Hieruit blijkt dat:
  - Anno 2026 ongeveer 15-20% van de Nederlandse VKOD onder de classificatie robuuste dieren valt (op basis van een maximale groeisnelheid van 45 gram/dier/dag).
  - Het betreft hier de moederdieren die gehouden worden voor de retail in Nederland volgens het Beter Leven keurmerk.
  - De rest van de VKOD betreft het reguliere segment die vleeskuikens produceren voor zowel de reguliere vleeskuikenhouderij in Nederland als de export van broedeieren en eendagskuikens naar het buitenland, zowel binnen de EU als naar derde landen.
  - Uitgaande van robuuste rassen voor alle VKOD in Nederland in 2040 leidt dit tot een 5 tot 10% hogere kostprijs per broedei. Het betreft daarnaast een ander soort kuiken, waar in het buitenland (nu nog) nauwelijks vraag naar is. Afzetmarkten in de meeste landen vragen nog om een kuiken met een hoger groeiniveau.
  - WSER/CAF geeft aan dat er op termijn twee ontwikkelingen te verwachten zijn: 1) naast de retail, die al volledig pluimvee(vlees) van trager groeiende rassen verkoopt, ook een toenemende vraag naar pluimvee(vlees) van trager groeiende rassen vanuit de verwerking en de foodservice; 2) groei van het European Chicken Commitment (ECC)-segment, en daarmee vergelijkbare productie, met name in het Verenigd Koninkrijk, België, Frankrijk en Duitsland, waardoor de reguliere vleeskuikenhouderij zal gaan omschakelen naar langzamer groeiende vleeskuikens.

- Deze beide ontwikkelingen zullen ertoe leiden dat op de langere termijn het percentage robuuste VKOD kan gaan oplopen van nu 15 tot 20% naar dan naar schatting 40 tot 60%.
- Vanwege het risico dat bestaat dat een (groot) deel van de productie (40-60%) zal verplaatsen naar andere landen, waar helemaal geen regelgeving is voor VKOD, heeft u ervoor gekozen de maatregel voor VKOD niet op te nemen. Wel is er een passage in de toelichting opgenomen waarom deze afweging is gemaakt.